

né, Állami Gorkij Könyvtár, *Gomba Szabolcsné dr.*, a Kossuth Lajos Tudományegyetem Központi Könyvtára, Debrecen, *Gyergyádesz Lászlóné*, az SZMT Központi Könyvtára, Kecskemét, *Huszár Ernőné dr.*, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára, *dr. Nagy Attila*, OSZK KMK, *Ottovay László*, a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola Könyvtára, Győr, *Pádár Lászlóné*, az SZMT Központi Könyvtára, Salgótarján, *Papp István*, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, *Sárközi Gabriella*, Központi Múzeumi Igazgatóság, *Seregi István*, az SZMT Központi Könyvtára, Nyíregyháza, *Szita Ferenc*, Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár, Kaposvár, *Tilcsikné Pásztor Ágnes*, az SZMT Központi Könyvtára, Szombathely, *Ugrin Gáborné*, Veres Pálné Gimnázium, Budapest; elnökségi pótagok: *Elekes Eduárdné*, Tolna

Megyei Könyvtár, *dr. Máder Béláné*, a József Attila Tudományegyetem Központi Könyvtára, Szeged, *Molnár Istvánné*, Székesfehérvári Városi Könyvtár, *Tapolczainé dr. Sáray Éva*, József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya. *Ellenőrző bizottság*. Elnök: *Orosz Bertalanné*, Heves Megyei Könyvtár; tagok: *Hernádi Istvánné*, Miskolc, Városi Könyvtár, *Kányi Andrásné*, Cegléd, Városi Könyvtár, *Kiss Gábor*, Zala Megyei Könyvtár, *Léczesné Mesterházi Nagy Márta*, a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára. *Nemzetközi kapcsolatok bizottsága*. Vezető: *Pröhle Éva*. *Szakmai érdekvédelmi bizottság*. Vezető: *Huszár Ernőné dr. Képzési, továbbképzési bizottság*. Vezető: *dr. Fülöp Géza*.

A bizottságok tagjait teendőik ellátására a bizottságok vezetői kérik fel. (P. G.)

Negyven év a mezőgazdaság szolgálatában

Tanácskozás a mezőgazdasági szakirodalmi tájékoztatás- és könyvtárügyről

Az Agroinform 40 éve áll a mezőgazdaság szolgálatában. Az évforduló jó alkalmat teremtett arra, hogy 1986. november 26-án szakmai tanácskozás keretében áttekintsük az elmúlt évek főbb eseményeit, szót ejtsünk a mezőgazdasági és élelmiszerügyi szakirodalmi tájékoztatás- és könyvtárügy jelenlegi és jövőbeni feladatairól, a szakkönyvtárak és a társintézmények közötti együttműködés bővítéséről.

A megtett út és a mai feladatok

A tanácskozáson elsőként *dr. Vágó József*, az Agroinform főigazgatója „Az agrárágazat szakirodalmi ellátásának négy évtizede” címmel tartott előadást. A bevezetőben azokról az eredményekről szólt, amelyeket a magyar élelmiszertermelés a felszabadulás óta eltelt több mint negyven esztendő alatt elért. „Szeretnénk remélni és feltételezni – mondotta –, hogy ez a fejlődés, ha csak nagyon kis részben

is, könyvtáraink segítő munkájának és tájékoztatási tevékenységének is köszönhető.” Intézetünk tevékenységét mindvégig az a törekvés vezette, hogy ezekhez a változó igényekhez alkalmazkodjék, szolgáltatásait a szükségletekhez igazítsa. A hazai mezőgazdasági tájékoztatás a húszas években alakult ki. Ezek a dokumentációs törekvések azonban egymástól függetlenül, egy-egy kisebb kör vagy magánszemélyek kezdeményezésére jöttek létre. Irányításuk, összefogásuk megoldatlan volt. A helyzet a felszabadulás után változott meg. Ekkor a nagy politikai és társadalmi átalakulások során kísérlet történt arra, hogy a szétszórta működő csoportosulások helyébe az egész mezőgazdasági szakirodalmat figyelő és feldolgozó intézményt hozzanak létre. 1946-ban földművelésügyi miniszteri rendelet hívta létre a *Mezőgazdasági Tudományok Dokumentációs Központját*, amelynek feladata két évvel később fordítási tevékenységgel is bővült. A mezőgazdasági szakkönyvtárügy kezdete az 1770-es évek végére nyúlik vissza. Az intézményes

szakoktatás, kutatás és kísérletügy megteremtette a szakkönyvi gyűjtemények magvát. A gazdasági akadémiák és az ágazati kutató és irányító intézmények tekintélyes könyvállományt gyűjtöttek össze. Sajnos, sorsuk a háború alatt és közvetlenül utána rendkívül bizonytalanná vált. E kedvezőtlen helyzetnek vetett véget 1951-ben az a földművelésügyi miniszteri rendelet, amely kimondta, hogy a mezőgazdasági szakirodalom anyagának egységes gyűjteménybe foglalása, a kutatás és oktatás érdekeinek megfelelő rendszeres továbbfejlesztése céljából *Országos Mezőgazdasági Könyvtár*at kell létesíteni.

Az előadó e történelmi visszatekintés után az alapító rendeletben foglalt feladatok megvalósításával foglalkozott. Nevezetesen: megtörtént a mezőgazdasági szakirodalom egységes gyűjteménybe foglalása. A *Károlyi Mihály Országos Mezőgazdasági Könyvtár* állománya jelenleg meghaladja a 400 ezer kötetet, az éves gyarapodás 16 ezer kötet, a folyamatosan járó időszakos kiadványok száma pedig háromezer. Beszerzési és állományalakítási munkánk során kiemelt figyelmet fordítottunk az ágazat szakkönyvtárainak támogatására, az idők során szoros és összehangolt gyűjtési együttműködés alakult ki.

A szakirodalmi információ egyik fontos formájának tekintettük a különféle bibliográfiai összeállításokat, míg a másik formája az olvasó- és referenzszolgálat kialakítása volt. Az e tevékenységhez szükséges és kapcsolódó segédeszközök (olvasóterem, kézikönyvtár, katalógusok stb.) megteremtésével egy időben az olvasótábor néhány év alatt jelentősen megnövekedett.

Az intézmény nemzetközi kapcsolatai 1953-ra nyúlnak vissza. Ezek köre igen tekintélyes. A kapcsolatokon belül a nagyobb súlyt a kiadványok cseréjére helyeztük. Mintegy 74 ország 1146 intézményével van különböző szintű kapcsolatunk. Intézetünk 1953-tól a FAO (Food and Agricultural Organization, az Egyesült Nemzetek Szervezetének Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete) letéti könyvtára. Előnyeit kihasználva, 1977 óta részeseivé váltunk az AGRIS (Agricultural Information System, nemzetközi mezőgazdasági információs rendszer) szervezetének. A szocialista országok között már 1962 óta létezett mezőgazdasági könyvtári és tájékoztatási együttműködés. Jelenleg a KGST keretén belül a mezőgazdasági és az élelmiszeripar területén – kije-

lőtt nemzeti szervként – veszünk részt a különféle gépi adatbázisok építésében.

A hazai mezőgazdasági dokumentáció fő orgánuma az 1951-ben indult *Agráriróladalmi Szemle*. A referálólap sok, más műfajú dokumentációs szolgáltatás alapja lett a későbbiekben. A referáló lapok körét 1982-től gazdagítja az *Élelmezéstudományi és Élelmiszeripari Szakirodalmi Tájékoztató*.

A külföld számára a *Magyar Agráriróladalmi Szemle* 1952-től, illetve 1957-től 3 idegen nyelven kerül kiadásra, ez egyedi cserebázisa is az intézménynek.

Az 1970-es évek elején lezárult a hagyományos dokumentációs szolgáltatások fejlődésének klasszikus korszaka. A mezőgazdaság és élelmiszeripar felgyorsult fejlődési üteme az intézet információs tevékenységének megújítását követelte. Az új feladatok ellátása érdekében az információs lapok egész sorát bocsátottuk újtjukra, gépi adatbázisokat kapcsolunk be a tájékoztató munkába. A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium 1979-től megadta azt a kezdeti támogatást, amely szerény mér-

tékben, de lehetővé tette a nemzetközi gépi adatbázisok termékeinek átvételét és hazai alkalmazásuk megszervezését. Intézetünk gondos előtanulmányok alapján arra az álláspontra jutott, hogy kezdeti lépésként nemzetközi számítógépes adattárakat vásárol és adaptál, továbbá ezekből szolgáltatásokat fejleszt ki és terjeszt el a hazai szakkörök számára. A tervszerű munka eredményeként ezek az adatbázisok ma hazai viszonyok között használhatóvá váltak. Az adatbázisokból rendszeres, szelektív információszolgáltatást nyújtunk. A tevékenység kibontakoztatásához a kipróbált hálózati szervezet biztos alapot adott. A hálózati könyvtárak munkatársai közvetítőivé váltak a központi szolgáltatásoknak, részt vettek az információhasznosítással kapcsolatos felmérésekben, véleményükkel sokat segítettek munkánkban.

Az előadó a továbbiakban azokról a vezetőkről, dolgozókról is megemlékezett, akik az intézet tevékenységét elindították.

A négy évtized munkájának áttekintése után az intézet főigazgatója végül az intézmény előtt álló legfontosabb feladatokat ismertette. Az ágazati szakkönyvtárak online katalógushálózatának kiépítése, a kutatómunkát segítő, közvetlenül elérhető szakirodalmi adatbázis létre-

hozása, a fejlesztést szolgáló szakmai adattárak létesítése, a vállalati kapcsolatokat fejlesztő és gyorsító kommunikációs csatornák kiépítése, a korszerű információs technológia használatának oktatása, a felhasználók fogadóképességének növelése, valamint más hazai és nemzetközi információs rendszerekkel való kapcsolatok erősítése és hatékony elmélyítése.

A vázolt fő törekvések csak jelzik azt az utat, amelyet az ötödik évtizedben végig kell járni. Az elvégzendő munka jelentősége és nehézsége sok tekintetben hasonló a négy évtizeddel ezelőtti kezdéshez. Akkor a bátorság, az akarat, a hit adott erőt a feladatok megoldásához. Most ezekre újból szükség lesz. És ha ezek mellett hasznosítjuk a múlt tapasztalatait, a jól működő hálózati együttműködést, akkor remélhetőleg méltó folytatói leszünk az 1946-ban megkezdett munkának.

Hozzászólások

Vágó József főigazgató előadásához kapcsolódva *Bilincsi Lajos*, a Debreceni Agrártudományi Egyetem könyvtárigazgatója „Az agrárágazat könyvtári együttműködésének néhány kérdése” című korreferátumában a különféle típusú (agrárfelsőoktatási, kutatóintézeti, vállalati), eltérő feladatkörű, adottságú könyvtárak helyzetéről, működési feltételeiről, illetve ezeknek a könyvtáraknak az együttműködési lehetőségeiről szolt.

Az elmúlt négy évtized, de különösen az utóbbi 5–10 év éppen abban mutat jelentős fejlődést, hogy kialakultak azok az együttműködési formák, rendszerek, amelyek a meglévő könyvtári kapacitásokat tudatosan és tervszerűen beépítik egy-egy szélesebb körű regionális vagy országos ellátási rendszerbe. Véleménye szerint bármilyen könyvtári, információs együttműködéshez legalább három feltétel szükséges: 1. Olyan körülmények, amelyek szorítása következtében már nem lehet a régi módon dolgozni és a szakirodalmi igényeket kielégíteni. 2. A közös érdekek, a célok és a szervezeti alapelvek tisztázása. 3. A korszerű technika bevezetéséhez és az alkalmazásához nélkülözhetetlen anyagi és szellemi háttér biztosítása.

A következő korreferátumot *dr. Gallyas Csaba*, a Mezőgazdasági Könyvkiadó irodalmi vezetője tartotta. „A magyar mezőgazdasági könyvkiadásról” adott áttekintés után méltatta az Agroinform tevékenységét, és kitért a két

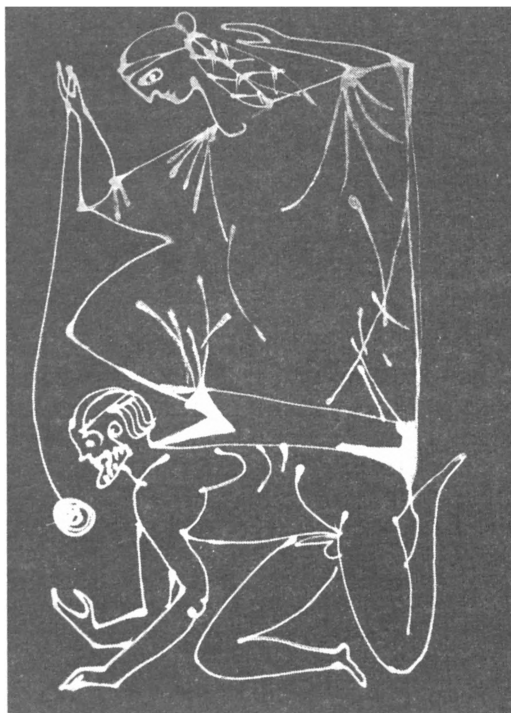

intézmény között hosszú évek óta fennálló, egymás munkáját kölcsönösen támogató, sokoldalú együttműködésre.

„A kutatás és fejlesztés speciális információigényei, kielégítésük módja és lehetőségei” címmel dr. Tamás Károly, a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Kaposváron működő állattenyésztési karának főigazgatóhelyettese fogalmazta meg a felhasználók igényeit. Ezek: világpiacon információ a mezőgazdasági, élelmiszeripari termékek árainak alakulásáról; a piaci kereslet rendjének felvázolása, ami lehetővé teszi, hogy a kutatást-fejlesztést-termelést biztosabb alapokra építhessük; teljes körű, naprakész, bel- és külföldről egyaránt beszerezhető információk; kiállításokon és nemzetközi tanácskozáson szerzett információk a termelésfejlesztés területéről; a kutatási eredmények és a külföldi információk beszerzése, rendezése és értékelése.

A sort Escher Ilonának, a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatójának korreferátuma zárta. Az előadó arról szólt, hogy az 1976. évi 15. számú törvényerejű rendelet (Könyvtáros, 1976/7. sz.), majd az 1981-ben megrendezett 4. országos könyvtárügyi konferencia (Könyvtáros, 1981/8. sz.) határozata alapján mit tett a könyvtár a szakirodalmi információs igények kielégítése, a kutatás és a termelés szakirodalmi ellátása érdekében, e tevékenységük során hogyan sikerült támaszkodniuk az országos feladatkörű szakkönyvtárak szolgáltatásaira és a könyvtárközi kölcsönzésre. Előadása végén felsorolta, mire tudnak a jövőben is vállalkozni; a szakirodalom terjesztésére, irodalomkutatások végzésére, elsősorban a középiskolai, főiskolai, egyetemi tanulmányokat folytató diákok, a népszerű ismeretterjesztő szakirodalmat használó kerészkedők és állattenyésztők számára. Véleménye szerint a szakirodalmat, a szakmai információkat a közművelődési könyvtárak csak a szakkönyvtárakkal, a szakmai információs központokkal közösen tudják a lehető leggyorsabban eljuttatni az igénylőkhez.

A tanácskozáson részt vett Carole Joling, az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete David Lubin emlékkönyvtárának igazgatója, és ismertette a FAO-nak a mezőgazdasági információ terjesztése területén folytatott munkáját. Intézetünkben látogatást tett Antonyina Tihonovna Fajkova, a Szovjetunió Központi Tudományos Mezőgazdasági Könyvtárának igazgatója, és előadást tartott a Károlyi Mihály Országos Mezőgazdasági Könyvtárral

évtizedek óta fennálló kapcsolataikról, illetve a könyvtárnak a mezőgazdasági szakemberek szakirodalmi ellátása érdekében végzett munkájáról.

Intézetünk 1967 óta tagja a Mezőgazdasági Könyvtárosok és Dokumentalisták Nemzetközi Szövetségének. A szövetség 1985-ös ottawai világkongresszusa úgy döntött, hogy a következő kongresszus megrendezésére 1990-ben, hazánkban kerül sor.

A szövetség szervezeti felépítését, sokoldalú munkáját dr. Herpay Balázné, az Agroinform főosztályvezető-helyettese ismertette, akit az ottawai kongresszuson beválasztottak a végrehajtó bizottságba.

Az évforduló alkalmából a mezőgazdasági és élelmezésügyi, valamint a művelődési miniszter által adományozott Kiváló munkáért és A szocialista kultúráért kitüntetésben részesült, vagy Károlyi Mihály emléklakettet kapott a mezőgazdasági könyvtári hálózat és az Agroinform több dolgozója s az intézet számos volt vezetője.

A kitüntetések dr. Papócsi László mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes adta át.

Vörös Györgyné
az Agroinform osztályvezetője